

Tehlikeli bitki bakterisi "XYLELLA FASTIDI-OASA" salgınları

Автор(и): Антон Величков, Експерт БАБХ

Дата: 26.01.2014 Брой: 1/2014

Xylella fastidiosa, Avrupa Birliği'nde ilk kez Güney İtalya'nın Puglia bölgesinde tespit edilmiş ve 8.000 hektar zeytin ağacını etkilemiştir. Bazı emici böcek türlerinin, öz suyu emerek enfeksiyonu sağlıklı bitkilere yayan bakteri vektörleri olarak hareket ettiği kanıtlanmıştır. Zeytin ağaçlarının yanı sıra bakteri; badem, şeftali, erik, kayısı, asma, turunçgiller, ayçiçeği, kahve ve ayrıca meşe, karaağaç, ginkgo biloba gibi diğer bitkilerde de tespit edilebilmektedir. Bitkilerin hastalık belirtisi göstermeden bakteri taşıyabileceğini not etmek önemlidir. *X. fastidiosa*, Avrupa Birliği'nde (AB) düzenlenmiş bir karantina zararlısıdır ve Üye Devletlere girişi ve yayılması yasaktır.

İtalya'da ortaya çıkan yeni salgın nedeniyle Avrupa Komisyonu, EFSA'dan bakterinin yayılmasını önlemeye yönelik tedbirler, konukçu bitki listesinin oluşturulması ve enfekte bitki türleri ile vektör böceklerin AB'ye girebileceği farklı yolların belirlenmesi konusunda bir görüş talep etmiştir.

EFSA Bitki Sağlığı Paneli uzmanları, *X. fastidiosa*'nın AB içinde çok geniş bir konukçu bitki yelpazesinin yanı sıra Avrupa'da yayılım gösteren yerli yabani türlere de sahip olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, potansiyel olarak bakteri ile enfekte olabilecek ancak hiç enfeksiyona maruz kalmamış çok sayıda başka tür bulunmaktadır; bu da olası etkiyi belirlemeyi daha da zorlaştırmaktadır. *X. fastidiosa*'nın tek yayılma modu, en fazla 100 metre gibi kısa mesafeler uçabildiği bilinen vektör emici böcekler aracılığıyla olduğundan, EFSA, dikim amaçlı enfekte bitkilerin hareketinin *X. fastidiosa*'nın uzun mesafeli yayılmasının en etkili yolu olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, vektör böceklerin bitki sevkiyatlarıyla birlikte taşınmasının da dağılım alanını genişletmek için olası bir risk olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, AB'de *X. fastidiosa*'nın yayılmasının ana kaynağı ticaret ve ardından gelen dikim amaçlı bitki hareketidir. Zaten enfekte olmuş bir bitkiden *X. fastidiosa*'nın başarılı bir şekilde eradike edildiğine dair herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu nedenle EFSA, yayılmanın kontrol altına alınması için önleyici yöntemler ve stratejiler önermekte olup, odaklanmanın iki ana enfeksiyon yoluna yönlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir: dikim amaçlı bitkiler ve bitki üretim uygulamalarındaki enfekte böcekler.